

מלון יודין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הָיָא חֲזֵה־הָיָא

חֲזֵה־הָיָא דְאֲזַר־יָתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

עבודת ה' בחיות ובהתחדשות אהרן הכהן נשאר תמיד בהתלהבותו הראשונה

בכל יום יש לו לאדם להתלהב בעבודת ה'
כמו בפעם הראשונה

מחמת חשיבות הדבר לעבודת ה' יש לנו לעמוד על הדבר ולבאר באר היטב, מבאר חפרוה שרים רבותינו הקדושים שבכל דור ודור. הנה כל דבר בתחילת עניינו יש בו טעם והתעוררות וכשחולף זמן מתיישן הדבר אצלו ויורד הטעם שהיה לו בתחילה, ועל כך כתב הרוקח (הקדמה) שאין דבר חזק כמו החסידות בתחילתה, כי האדם מתעורר ביותר בראשית עבודתו בחיות והתלהבות.

אמנם נצרך האדם להתעורר תמיד בהתחדשות כאילו הוא דבר חדש, כדאיתא בספרי (ראה פ' נח): 'אשר אנכי נותן לפניכם היום' (דברים יא לב), יהיו חביבים עליך היום כאילו היום קיבלתם אותם מהר סיני, יהו רגילים בפיכם כאילו היום שמעתם אותם. לפיכך פתח רש"י בתחילת התורה בשאלה 'מה טעם פתח בבראשית', ונקט לשון 'טעם', להורות על הטעם הטוב שיש בתחילת ההתחדשות, ולעורר לב האדם להתחדש תמיד שלא יתיישן הטעם הטוב של ההתחלה.

לשמור תמיד את הטעם הטוב שבהתחדשות

כאשר מתחדש אצלו הדבר בכל יום נעשית עבודתו בחיות והתלהבות, כמו שכתב השל"ה הקדוש (אחרי דרך חיים) על הפסוק (ויקרא יח ה) 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם' (ויקרא יח ה), רמו שיעשה האדם כל מעשיו ועבודתו בזריזות נפלאה, וזהו 'וחי בהם' כלומר בחיות ורעננות. ובכל זמן יוסיף בעצמו עוז ותעצומות לבלתי לעמוד על מקומו משכבר הימים, אלא יתגבר להיות תמיד מוסיף והולך לחדש דרכים בעבודת ה', וזהו הרמז בפסוק (דברים טז כא) 'ולא תקים לך מצבה', שלא תהיה עבודתו בדרך קביעות כדבר הניצב על מקומו, כי לכל שעה יש עבודה מיוחדת לאותה העת, ויתחדש תמיד בעבודת ה' כדי לתקן בכל זמן התיקון הראוי באותו הזמן.

ואלו דבריו (תרל"ה ד"ה ויעש): 'ויעש כן אהרן שלא שינה. יש לפרש כי עשה מעשה המצוה כל ימי חייו בכוונה ורצון אחד. כי דרך כל אדם, שבהתחלה מתעורר לטוב, אחר כך נשכח ממנו, וצריך לחפש התעוררות באופן אחר תמיד. והאמת כי ההתפעלות הראשון הוא המובחר, לזאת נאמר על אהרן 'שלא שינה' וממילא בא לו תמיד השגות חדשות כמו שדרשו (ברכות מ.) 'אם שמוע' (שמות טו כו) ביסן 'תשמע' (שם) בחדש.

ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה כאשר צוה ה' את משה (ח ג). פירש רש"י: 'ויעש כן אהרן' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. וכי מי יעלה על ליבו לחשוד באהרן קדוש ה' שחלילה שינה ממה שנצטווה. אך בדברי השפת אמת מצאנו נוחם לנפשנו שביאר ענין 'שלא שינה' שהיה דומה בעיניו תמיד כמי שעתה הצטווה ולא שינה מההתעוררות שהיתה לו בתחילה.

מִלְתָּא דְפִלְיָא

בזמננו אור הגנוז נגנז בתורה הקדושה

דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח ב). כתבו רבותינו ז"ל (זוהר תרומה קסז.), בנרות המנורה התנוצץ אור הגנוז מששת ימי בראשית, שעליו אמרו בגמרא (חגיגה יב.): אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון, אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגזו מהן וכו', ולמי גזו, לצדיקים לעתיד לבוא.

אך כל זה הוא בזמן שבית המקדש קיים שאז מתנוצץ האור הגנוז בנרות המנורה, אך בזמן שאין בית המקדש קיים, מה תהא עלינו. וכי תאמר שאכן לא קיים בזמננו האור ההוא, לא יתכן, כי כבר אמרו חז"ל (זוהר שם קסו): שלולי האור הגנוז לא יכול העולם להתקיים אפילו רגע אחד.

אלא בזמן שהיה בית המקדש קיים נתגלה האור הגנוז דבראשית בנרות המנורה, ומשם יצא אורה לכל העולם כולו. אבל כשבעוונותינו הרבים נחרב בית המקדש, האור הגנוז נמצא בתורה הקדושה, כמובא בדגל מחנה אפרים (בראשית ד"ה וירא) משמו של זקיננו הבעל שם טוב הקדוש ע"ה, היכן נגנז האור ההוא, ואמר שה' יתברך גזו בתורה, ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו, עכ"ל.

וכתב עוד בזה במאור עינים (שמות ד"ה אך דנדוע): יש אור הגנוז שנגנז בהתורה וכו', וכמו שנודע זה ממעשים שראינו מבני אדם שזכו לכך, כגון הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים, שסיפרו עליו כשהיה צריך לדעת שום דבר פרטי, אפילו מענייני בני אדם דבר גשמי, היה מסתכל בהתורה ולומד בה בדחילו ורחימו, ומדבק את עצמו עד שהגיע לאור הגנוז בתוכה, והיה רואה בדבר שצריך לראות.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

למה נגרע - הארת קרבן פסח שני

היה לנו להרגיש הארות המצוה ממעשה כלל ישראל

עוד הוקשה להם כי לא היתה מניעתם אלא מחמת היותם עוסקים במצוה, אם בנשיאת ארונו של יוסף ואם בנשיאת נדב ואביהוא כמצות משה רבינו, והיו ראויים להיות נכללים יחד עם כלל ישראל. שכידוע קיום כל מצוות התורה אינו מתאפשר לכל אדם, אם ישראל הוא הלא אין נוהגים בו מצוות הכהנים ושבט לוי, וכן ישנם מצוות הנוהגות רק אם מזדמנות לו, כשילוח הקן ושילוח עבדים, וכגירושין וחליצה.

אם כן כיצד מקבל האדם את חיותו, הלא רמ"ח מצוות עשה הינם כנגד רמ"ח איברים ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים שבאדם והם הנותנים חיותם. אלא שכאשר מקיים אדם מצוה יש לו לעשות זאת כחלק מבני ישראל ולבטל עצמו לכלל, כי בכלל ישראל כשאחד עושה מצוה הרי שהוא מזריח אורה לכל הכלל שירגישו אף הם התעוררות מהמצוה, ואז הגם שהוא עצמו לא עושה את המצוה, נותנת לו המצוה חיות מחמת שבכללות ישראל נעשתה המצוה.

מכאן עלתה שאלתם ובקשתם **למה נגרע** הלא עשינו את המצוה המוטלת עלינו ובשל כך לא היה באפשרותנו לעסוק במצוות קרבן פסח, ממילא ראויים אנחנו שנרגיש את קדושת מצות קרבן פסח ע"י שנעשתה מצוה זו בעם ישראל, ומדוע אפוא לא הרגשנו בנפשנו שום הארת מצוה בתוך כלל ישראל.

לא הרגישו הקדושה כי מוכנה להם מצות פסח שני ובה ירגישו הקדושה

ועל זה בא התירוץ בדברי משה ויאמר אליהם משה **עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם**, רצונו לומר, מה שאתם מרגישים כחיסרון במצוות קרבן פסח אינו מחמת גריעותכם, אלא שרצה הקב"ה לחדש מצוות קרבן פסח שני על ידיכם. צודקת אם כן הרגשתכם שלא נכללתם בהארות היורדות למקיימי מצות קרבן פסח, אך לסיבה טובה שתקריבו קרבן פסח שני, ולכן אינכם בבחינת 'מעלה' עליו הכתוב כאילו עשאו, וגם אינכם נזקקים לצאת ידי חובתם בתוך כלל ישראל, אלא מצותכם היא להקריב את הקרבן בזמנו בחודש אייר ואז תזכו להשגה שלמה הראויה למקריבי פסח שני.

את קרבן ה' במועדו. וכאשר ראה משה רבינו ע"ה שפלות רוחן ולבכם הנדכה באשר אין ביכולתם לקיים מצות ה', היה מובטח משה שיבוא אליו הדיבור בזכותם, כדכתיב (תהלים נא יט) 'לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה'. ולזה אמר להם משה רבינו 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם', 'לכם' דייקא, דבעבורכם בטח יבא אלי הדיבור.

משה רבינו היה סמוך ובטוח שתקבל תפילתם מחמת שפלות רוחם

בכך ניתן להבין יותר מה שכתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ע"ה (פסח שני אות ב), שמשה רבינו ע"ה השיב להם **עמדו ואשמעה**, הכוונה בזה כמו שאמרו חז"ל (ברכות כו:): אין עמידה אלא לשון תפילה, היינו התפללו לה' יתברך מעומק לבבכם על זה, ועל ידי הצעקה והתשוקה שלכם תמשיכו דבר ה' אלי כמו שהמשיכו ישראל את התורה כולה בגודל תשוקתם, ועל ידי זה אשמע מה יצוה ה' לכם. ובדברינו נבין, שלכך היה משה רבינו בטוח בתפילתם שתבקע השערים בעבורם מחמת צדקותם, כפי שאכן היה, שפעלו בתפילתם התחדשות הדין מהקרבנות פסח שני, המרמז כי יש תקוה לכל נפש מישראל אפילו לטמא ושהיה בדרך רחוקה במזיד, שהתרחק עצמו מלגשת אל הקודש ואפילו הכי עושה פסח שני.

טענתם שלא הרגישו הארות המצוה

אנשים גדולים אלו שנמנע מהם להקריב קרבן פסח בזמנו, השכילו להרגיש בנפשם הגבוהה שלא זכו למדרגת 'מעלה' עליו הכתוב כאילו עשאו, וכפי שביאר בזה **התפארת שמואל** על פי דברי הרבי **הזקן רבי יצחק מוורקא ע"ה** במאמר חז"ל (ב"ק כח:): 'אונס רחמנא פטריה', היינו מה שהוא אנוס ואינו יכול לכוון בכל הכוונות הראויות, 'רחמנא פטריה', ה' יתברך מעלה עליו כאילו כיוון בכל הכוונות הראויות וכביכול כאילו ה' יתברך עשה בעדו. זהו ששאלו למה נגרע, הלא אנוסים היינו, ובודאי ה' יתברך עשה בעבורנו, אם כן צריכים אנחנו להרגיש את האורות הקדושים ממצוה זו, **ולמה נגרע**, מדוע נרגיש בנפשנו הגריעות כמקדם ונחסר לנו מצוות קרבן פסח.

מהי טענתם למה נגרע הלא טמאים היו ונאנסו מלהקריב

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא, ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא. ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם, למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל. ויאמר אליהם משה, עמדו עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם (ט ו-ח).

פרשה זו יפה נדרשת ויפה נתלבנה בדברי צדיקים וכתביהם. תחילה הקשו המפרשים, הלא טענת האנשים הטמאים תמוהה, שכן הם עצמם מסביינים 'אנחנו טמאים לנפש אדם', אם כן מהי השאלה 'למה נגרע', הלא ברור הוא הדבר שמחמת היותם טמאים אין הם ראויים להקריב את קרבן ה'.

שאלה נוספת נשאלה בבית המדרש, הרי בגמרא (ברכות ו.) נאמר, חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, אם כן על מה זעקתם 'למה נגרע' הלא כלל לא נגרעו, שכן מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו בפועל.

אנשים גדולים אלו הרגישו שפלות בנפשם ולכך היה מובטח משה שישמע מפי הגבורה

הנראה הוא, כי שאלה אחת מתורצת בשניה. אותם אנשים טמאים היו אנשים גדולים מאוד, מבחירי דור דעה, והם מישראל ואלצפן שעסקו בקבורת נדב ואביהוא, או שהיו נושאי ארונו של יוסף במדבר (סוכה כה.). עדות לגדלותם נחזה **בדברי יחזקאל** (ד"ה ויאמרו) שהקשה בדברי משה רבינו ע"ה 'עמדו ואשמעה', ופירש רש"י, אמר להם 'עמדו ואשמעה', כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו. אשרי ילוד אשה שכן מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה, עכ"ל. ולכאורה יש לתמוה על משה רבינו ע"ה שהיה עניו מאד מכל האדם, כמו שכתוב (להלן יב ג) 'והאיש משה עניו מאד', שאמר בלשון הזה 'עמדו ואשמעה', שיש בזה התנשאות קצת שהוא מובטח לשמוע הדיבור בכל עת.

אך העניין כך הוא, דהאנשים הטמאים בפסח ראשון באו במרת נפשם לפני משה רבינו ע"ה, ואמרו בלב נשבר ונדכה **למה נגרע** מתוך כלל ישראל **לבלתי הקריב**

דרכי מלחמת היצר

למלחמת היצר, כדאיתא בזוהר חדש (כי תצא צו). 'כי תצא למלחמה על אויבך' דא איהו יצר הרע. ובזמן הזה שאין המלחמות נוהגות אזי הרמז הוא הפשט, והמלחמות שבתורה מדברות במלחמת היצר (שפתי צדיק שלח אות מה, בשם הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה), ומכיון שהתעורר מעצמו לצאת למלחמה מובטח לו שיסייע לו ה' ויתן צריו לפניו, אבל אם ישב האדם ולא נלחם מעצמו עד שבא היצר להלחם עמו אזי קשה מאוד לעמוד במלחמה, כי אם האויב נמצא כבר בתוך המדינה קרוב הוא ביותר לכבוש את המדינה מתוכה [וכמו שמצינו במצרים שאמרו לפרעה (שמות א י) 'הבה נתחכמה לו', ופירשו המפרשים שהיות ובני ישראל נמצאים בתוך המדינה, אם יחברו לאויב אז ודאי ינצחו, כי הם מבפנים והאויב מבחוץ].

כשהמלחמה באה למדינה נצרכת ישועה גדולה יותר

היא שאמרה תורה וכי תבוא מלחמה בארצכם על היצר הצורר אתכם אם תתרגש המלחמה בתוך ארצכם וכבר הקדים היצר להלחם בתוך המדינה, אזי צריך להריע ולזעוק כדי לזכות לישועה, כמו שכתוב **והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלקיכם**. ובזה ביאר הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק ע"ה (הובא בשם משמואל (כי תצא תר"פ) בשם זקינו הרה"ק מקאצק ע"ה) את הסתירה העולה לכאורה מן הפסוקים. כאן אמרה תורה **ותקעתם** ורק אז **ונושעתם**, ואילו בפרשת כי תצא כתוב 'כי תצא למלחמה וגו' ונתנו ה' אלקיך בידך', הרי שאינם צריכים לשום פעולה כדי להיושע מהאויבים. רק כי זה ההבדל בין שני המקרים, שבפרשת כי תצא נאמר 'כי תצא למלחמה' וכשהוא יוזם ויוצא למלחמה יכול להיות סמוך ובטוח שללא כל מעשה יתן ה' את אויביו בידו, אך כאן נאמר **כי תבוא מלחמה בארצכם** וכשהאויב נכנס לעיר המצב סבוך, ולכן **והרעותם בחצוצרות ורק אז ונושעתם**.

את אחד היסודות שעל כל יהודי לדעת כדי לצלוח מלחמה זו עם היצר הרע. אך קודם שנבוא לביאור פסוק דידן נקדים, כי ראשית הכל הוא שיתן האדם את דעתו שהוא נתון במלחמה מתמדת ולא יסיח ממנה דעתו. כל אדם עובר בחייו כל מיני תקופות של עליה ושל ירידה, ויש מלחמות גלויות ומלחמות נסתרות בין ברוחניות ובין בגשמיות, והעיקר לעמוד על המשמר ולא לשכוח מהו תפקידו ושליחותו בעולם. כן מצינו בצאת בני ישראל למלחמה היה הכהן המשיח מזהיר ואומר (דברים כ ג) 'אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם', שלא יסיחו דעתם מן המלחמה כי זהו התנאי הראשון לנצחון, ורק אחר כך הוסיף ואמר להם לבל יחששו מפני אויביהם, וחיזק אותם בדברי אמונה ובטחון, כי אחרי שיעמדו להלחם כנגד אויביהם בודאי יזכו לסייע מן השמים 'כי ה' אלקיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם' (שם פסוק ד).

המלחמה עצמה היא העצה הגדולה ביותר לכבוש את היצר, ולא יחשוב האדם כיצד ואימתי יזכה לנצח את יצרו, אלא ישים כל כוחותיו להוסיף ולהלחם, והמלחמה היא עצמה ההבטחה שלא יימסר בידי יצרו, וכמו שכתוב (משלי כד ו) 'בתחבולות תעשה לך מלחמה', ולא כתוב 'תנצח' אלא 'תעשה מלחמה', שתהיה שאיפת האדם לאחוז תמיד במלחמת היצר.

המקדים להלחם ביצרו זוכה להכניעו

אם האדם עומד מוכן בכל זמן כנגד היצר אזי קשה ליצר להפתיע אותו, כי הוא ערוך ומוכן בכל עת כנגד ניסיונות היצר המנסה בכל עת להכשילו, ואדרבה הוא מקדים לצאת ולהלחם כנגד היצר, ובזה מובטח לו יותר לכבוש את היצר ולהכניעו, כמו שנרמז בפסוק (דברים כא י) 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך' [והוא רמז

תכלית ביאת האדם לעולם כדי לגבור במעשיו על יצרו הרע

וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַיָּצָר הַיָּצָר אֶתְכֶם וְהִרְעַתְם בְּחִצְצֹרֹת וְנִזְכַּרְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֵיבֵיכֶם (י ט). דרשו בגמרא (שבת קה:): 'לא יהיה לך אל זר' (תהלים פא י) איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע. דהנה כל יהודי ניצב במשך ימי חייו בפני מלחמות קשות שהיצר הרע מתחדש בכל יום להלחם באדם ולהעבירו על דעת קונו. מלחמה זו שבתוך האדם נמשכת והולכת מתחילת בריאתו, שהגוף מחשיך ומסתיר את אור הנשמה, וזוהי תכליתה שבעבור זה נשלחת הנשמה לעולם הזה. הרי קודם בואה לעולם יושבת היא בצילו של הקב"ה, ונהנית מזיו שכינתו, אך שם היא נהנית ללא עמל וללא שהשקיעה משהו בעבור זה.

והוא כפי שכבר ביאר **המלאך המגיד לבית יוסף**, מהי הסיבה שבעבורה נצרכת הנשמה להיכנס למקום כל כך מסוכן. אמר לו, כי הנשמה בעולם העליון נמצאת בבושה גדולה, כי אוכלת מדבר שאינו שלה וביגיעתה, אלא מתנת חנם, והוא הנקרא 'נהמא דכיסופא'. וכמו שאמרו בירושלמי (ערלה פ"א ה"ג) כי מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי באפיה. וביגיעת הנשמה בעולם הזה בתורה ובמצוות, תזכה לשוב ולקבל את הראוי לינתן לה מבית המלך ללא בושה [וכתב באור המאיר (אחרי ד"ה בזאת) כי קודם ביאת הנשמה לעולם הזה אוכלת מנהמהא דכסופא, כי כל מאן דאכל לאו דיליה ושתה לאו דיליה בהית לאסכולא ביה, ואחר רדתה בגוף העכור, ועומדת בקיומה שלא לנטות מדרך הישר והטוב, כי אם כל מגמתה לדבק את עצמה לשרשה, נמצא אחר כך בבואה בעולם עליון יש לה משלה הראוי ליתן לה מבית המלך מזרוע ידה. וזהו עיקר הסיבה שנברא האדם עם ב' היצרים יצר טוב ויצר הרע].

כלל ראשון - עצם ידיעת המצב שישנה מלחמה תמידית

בפרשתנו מלמדת תורתנו הקדושה,

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להעתיק ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

